

Avalent>Õigusaktid ja kohtupraktika>Liikmesriigi õigus

Liikmesriigi õigus

Küpros

Põhiseaduse (Σύνταγμα) artiklis 1 on sätestatud: „Küpros on sõltumatu ja suveräänne vabariik, kus on presidentaalne riigikord”, mis põhineb seaduslikkuse, võimude lahususe (täidesaatev, seadusandlik ja kohtuvõim) põhimõttel, kohtunike erapooletusel ning inimõiguste ja põhivabaduste austamisel ja kaitsel. Inimõigusi ja põhivabadusi katistakse põhiseaduse II osas, mis peegeldab Euroopa inimõiguste konventsiooni (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων; Ε.Σ.Α.Δ.), ning põhiseaduse artiklis 35: “Vabariigi seadusandlik, täidesaatev ja kohtuvõim peavad oma pädevuse raames tagama asjaomase osa sätete tõhusa kohaldamise.” Õiguspärasust ei tagata mitte ainult kirja pandud põhiseaduse ja muude seadustega, vaid ka tänu sellele, et valitsus austab põhiseadusega talle pandud piiranguid ja tagab, et seadusandjad koostavad põhiseadusega kooskõlas olevaid seadusi ning et kohtuvõim on iseseisev ja erapooletu.

Õiguse allikad

1. Euroopa Liidu õigus

Küprosest sai täieõiguslik ja võrdväärne Euroopa Liidu liikmesriik 1. mail 2004 ning Küproses kohaldatakse ELi õigust. Euroopa Liidu Kohtu (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης) kohtupraktika kohaselt on ELi õigus ülimuslik liikmesriikide õiguse (nii siseriiklike õigusaktide kui ka põhiseaduse) suhtes.

ELi õiguse ülimuslikkus Küprose Vabariigi põhiseaduse suhtes on tagatud Küprose Vabariigi põhiseadusega, mida muudeti põhiseaduse viienda muutmise seadusega (Ο περί της Πέμπτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος) (seadus 127(I)/2006), et selgitada ELi õiguse ülimuslikkust Küprose Vabariigi põhiseaduse suhtes.

Küprose Vabariik on kohandanud ja ühtlustanud oma siseriiklikud õigusaktid ELi õigusega, jõustades arvukalt uusi õigusakte ning tühistades mitmed siseriiklikud õigusaktid või muutes neid, sealhulgas muutes põhiseadust, nagu eespool kirjeldatud.

ELi õigus on seetõttu ülimuslik õiguse allikas Küprose Vabariigis ning sisaldab nii liikmesriikide vastuvõetud eeskirju, nagu Euroopa Ühenduse asutamislepinguid ning nende protokolle ja lisasid koos nende hilisemate täienduste või muudatustega kui ka Euroopa Liidu määrusi, direktiive ja otsuseid. Samuti hõlmab see nende rahvusvaheliste konventsioonide sätteid, mis on sõlmitud ELi ja kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide vahel, õiguse üld- ja aluspõhimõtteid, tavaõigust, rahvusvahelise avaliku õiguse sätteid ning Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikat, mille kohaselt üheks õiguse üldpõhimõtteks on, et põhilised inimõigused on Euroopa õigustiku lahutamatu osa.

2. Küprose Vabariigi põhiseadus

Küprose Vabariigi põhiseadus võeti vastu 1960. aastal, kui Küprose Vabariik välja kuulutati, ning põhiseaduse artikli 179 kohaselt kujutab see Küprose Vabariigis ülimuslikku seadust. Pärast Küprose Vabariigi ühinemist Euroopa Liiduga ning põhiseaduse muutmist, nagu kirjeldatud eespool esimeses jaos, on ELi õigus ülimuslik põhiseaduse suhtes ning põhiseaduses sisalduvad õigusnormid peavad olema kooskõlas ELi õigusega.

3. Rahvusvahelised konventsioonid / lepingud / kokkulepped

Põhiseaduse artikli 169 kohaselt on ministrite nõukogu otsusega sõlmitud rahvusvahelised konventsioonid, lepingud ja kokkulepped pärast ratifitseerimist ja Valitsuse Teatajas avaldamist ülimuslikud kõikide siseriiklike õigusaktide suhtes (välja arvatud põhiseadus) ning ka vastuolude korral on nimetatud konventsioonid, lepingud ja kokkulepped ülimuslikud, eeldusel et teine pool neid samalaadselt kohaldab.

4. Seadused

Seadused kuulutab välja esindajatekoda (Βουλή των Αντιπροσώπων), kellel on seadusandlik võim, ning seadused peavad olema kooskõlas ELi õiguse ja põhiseadusega.

Põhiseaduse artikli 188 kohaselt kohaldatakse Küprose Vabariigis praegu seadusi, mis kuulusid nimetatud artikli kohaselt seadustekogumikku enne iseseisvuspäeva, välja arvatud juhul, kui on sätestatud või sätestatakse teisti vastavalt seadusele, mida kohaldatakse või hakatakse kohaldama põhiseaduse alusel. Samuti kohaldatakse esindajatekoja (Βουλή των Αντιπροσώπων) poolt pärast iseseisvumist vastu võetud seadusi.

5. Regulaatiivaktid

Regulaatiivaktid on õigusaktid, mille on välja andnud täidesaateva võimu esindajad oma seadusjärgsete volituste kohaselt, ning need peavad olema kooskõlas ELi õigusaktide, põhiseaduse ja seadustega.

Valitsusasutuste volitusi jõustada täiendavaid õigusakte (teisese õiguse aktid), mida on vaja seaduste kohaldamiseks ja täitmise tagamiseks, nimetatakse regulaatiivvolitusteks ning kuigi seadusandlik võim Küproses kuulub esindajatekojale, on valitsusasutustel volitused reguleerida teatavaid küsimusi või kohalikku huvi pakkuvaid küsimusi või tehnilisi või üksikasjalikke küsimusi.

6. Ülemkohtu (Ανώτατο Δικαστήριο) kohtupraktika

Küproses kohaldatakse põhimõtet, et ülemkohtu otsused on siduvad kõikidele madalama astme kohtutele. Seetõttu peetakse ülemkohtu otsust, mis tõlgendab mõnda seaduse sätet, õiguse allikaks.

7. Tavaõigus – õigluse põhimõtted

Tavaõigus (κοινοδίκαιο) ja õigluse põhimõtted (επιείκεια) on samuti õiguse allikateks, kui puuduvad muud õigusnormid.

Õigusaktide liigid – kirjeldus

Kirjalikud

Küprose Vabariigi põhiseadus

Rahvusvahelised konventsioonid/lepingud/kokkulepped, mis on sõlmitud kolmandate riikidega, ratifitseeritud seaduse kohaselt ja avaldatud Valitsuse Teatajas, on ülimuslikud kõikide siseriiklike õigusaktide suhtes, eeldusel et teine pool neid samalaadselt kohaldab.

Põhiseaduse artikli 188 kohaselt enne iseseisvuspäeva jõus olnud seadused, välja arvatud juhul, kui on sätestatud või sätestatakse teisti vastavalt seadusele, mida kohaldatakse või hakatakse kohaldama põhiseaduse alusel. Esindajatekojas pärsat iseseisvumist vastu võetud seadused.

Regulaatiivaktid (Κανονιστικές Πράξεις) (Määrused) (Κανονισμοί).

Muud kui kirjalikud

Ülemkohtu, Euroopa Liidu Kohtu ja Inimõiguste Kohtu kohtupraktika.

Tavaõigus ja õigluse põhimõtted, välja arvatud juhul, kui põhiseaduse kohaselt on vastu võetud või võetakse vastu mõni muu õigusnorm.

Õigusnormide hierarhia

Pärast Küprose Vabariigi ühinemist Euroopa Liiduga on Küprose Vabariigi õigusnormide hierarhia järgmine:

EUROOPA LIIDU ÕIGUS

KÜPROSE VABARIIGI PÕHISEADUS

RAHVUSVAHELISED KONVENTSIIONID/LEPINGUD/KOKKULEPPED

SEADUSED

REGULATIIVAKTID

ÜLEMKOHTU KOHTUPRAKTIKA

TAVAÕIGUS JA ÕIGLUSE PÕHIMÕTTED

Tavaõigus ja õigluse põhimõtted on Küprose õiguse allikad ja neid kohaldatakse siis, kui puuduvad muud õigusnormid/institutsioonilised sätted.

Õigusnormide vastuvõtmise eest vastutavad institutsioonid

Küprose Vabariigi põhiseaduses on selgelt sätestatud kolme võimu lahuse põhimõte. Täidesaatev võim on presidendil, asepresidendil ja ministrite nõukogul, kohtuvõim on Küprose Vabariigi kohtutel ning seadusandlik võim on esindajatekojal, kes on Küprose kõrgeim seadusandlik organ. Kuigi esindajatekoda on kõrgeim seadusandlik organ, on täidesaateva võimu esindajatel õigus sätestada eeskirjad, mida on vaja seaduse kohaldamiseks, ja vastata ametiasutustele, kus neid eeskirju võib vaja olla kohaldada. Neid valitsusasutuste volitusi kehtestada täiendavaid eeskirju, mida on vaja seaduste kohaldamiseks ja täitmise tagamiseks, nimetatakse regulatiivvolitusteks.

Otsuste tegemise protsess

Seadusandlik menetlus algab õigusakti eelnõu ettepaneku või eelnõu esitamisega. Eelnõu ettepaneku esitamise õigus on esindajatel ja eelnõu esitamise õigus on ministritel. Kõik esindajatekojale esitatavad eelnõud ja eelnõude ettepanekud on eelnevalt läbinud arutelu asjaomases parlamendi komitees, sellele järgneb arutelu täiskogus.

Seadused ja resolutsioonid võetakse esindajatekojas vastu kohal olevate ja hääletusel osalevate saadikute lihthäälteenamusega. Kui seadus või resolutsioon on vastu võetud, esitatakse see vabariigi presidendi kantseleile. President kas kuulutab seaduse või resolutsiooni välja, avaldades selle Vabariigi Valitsuse Teatajas, või saadab selle tagasi esindajatekotta, et see veel kord läbi vaadataks. Kui esindajatekoda oma otsust ei muuda, peab president seaduse välja kuulutama või kasutama oma põhiseaduslikku õigust pöörduda ülemkohtu poole, kes peab tegema otsuse, kas seadus on põhiseaduse ja ELi õigusega kooskõlas. Kui ülemkohus otsustab, et nii on, kuulutatakse seadus kohe välja, ja kui ülemkohus otsustab, et seaduse ei ole põhiseaduse ja ELi õigusega kooskõlas, siis seadust välja ei kuulutata.

Seadused lisatakse seadustekogumikku, kui need Vabariigi Valitsuse Teatajas välja kuulutatakse või seaduses sätestatud kuupäeval, ning neid võib kehtetuks tunnistada mõne muu seadusega või teatavatel tingimustel ka vaigimisi.

Õigusaktide andmebaasid

Küprose Vabariigis on järgmised õigusaktide andmebaasid:

[CYLAW](#)

[KÜPROSE ÕIGUSPORTAAL](#) (ΝΟΜΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ)

Kas juurdepääs andmebaasidele on tasuta?

Juurdepääs andmebaasile CYLAW on tasuta. KÜPROSE ÕIGUSPORTAALILE on juurdepääs ainult abonentidel.

Lühikirjeldus

1. CYLAW

CyLaw loodi 2002. aasta jaanuaris mittetulundusliku andmebaasina, et pakkuda tasuta ja sõltumatut õigusteavet Küprose õiguse allikate kohta ja võimaldada neile juurdepääsu. Tegemist oli osaga rahvusvahelisest liikumisest õigusele vaba juurdepääsu tagamiseks ning CyLaw on selle liikumise liige. CyLaw sisaldab ülemkohtu ja teise astme perekonakohtu otsuseid alates 1997. aastast, tsiviilmenetluse eeskirju ning arvukalt õiguslaseid artikleid ja tekste. Ülemkohus salvestas andmebaasis CyLaw sisalduvad kohtuotsused elektroonilisel kujul. Kohtuotsuste tekst on autentne: ülemkohus on kohtuotsused välja kuulutanud just nii ega teinud neis hiljem muudatusi ega parandusi.

2. Küprose õigusportaali

Küprose õigusportaali võimaldab muu hulgas juurdepääsu uudistele, tekstidele ja artiklitele, mis pakuvad huvi kõikidele õigusküsimustega tegelevatele inimestele. Andmebaas pakub abonentidele juurdepääsu järgmistele Küprose Vabariigi õigusaktide andmebaasidele „Õigusaktid” (‘Νομοθεσία’) ja „Kohtupraktika” (‘Νομολογία’).

Seaduste kataloog (Ευρετήριο των Νόμων) sisaldab kõiki seadusi, mis on kas seadustekogumikus või kehtetuks tunnistatud ning kataloogi kõikide nendega seotud määruste kohta. Neid katalooge ajakohastatakse pidevalt, kui ilmub Valitsuse Teataja.

Kohtupraktika kataloog (Ευρετήριο της Νομολογίας) võimaldab otsida otsuse teksti erinevate otsingukriteeriumide alusel.

Seonduvad lingid

[Õigusamet](#) (Νομική Υπηρεσία)

[Ülemkohus](#) (Ανώτατο Δικαστήριο)

[Esindajatekoda](#) (Βουλή των Αντιπροσώπων)

Viimati uuendatud: 11/03/2024

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.